

NAŠA KRONIKA ZA LETO 1938.

PIŠE ANTE GABER

JUNIJ

1. *Uslužbenci zavarovalnic* so imeli zborovanje ter *sklenili, da prično stavkati*, če se 7. junija ne bi nadaljevala pogajanja po predloženem načrtu kolektivne pogodbe med Zvezo zavarovalnic in Zvezo bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije.

2. *Park na Kralja Petra trgu* je mestna vrtnarija *preuredila* in napravila nove poti, namesto cvetličnih gredic je pa napravila zelene trate ter razredčila okrasno grmovje.

3. *Kmetijska anketa* je bila danes končana z obravnavanjem pospeševanja malih živali in svinjereje. Zanimivi so podatki o perutninarstvu, da imamo v naši banovini blizu 1.150.000 glav perutnine, a ljubljanska okolica izkazuje 68.000 glav perutnine. V Ljubljano se uvozi 14 milijonov jajc in 100.000 glav razne perutnine na leto, da na vsakega Ljubljančana pride 164 jajc. Vendar pa pri tem niso vštetaja jajca, iznešena v Ljubljani ali vtihotapljena. — *Koncert velikega simfoničnega orkestra kr. garde iz Beograda* v unionski dvorani je imel na sporedu predvsem dela znamenitega dunajskega skladatelja Johanna Straussa, ki jih je dirigiral njegov nečak, generalni glasbeni ravnatelj *Johann Strauss*, dve točki je pa dirigiral višji vojaški kapelnik kraljeve garde *Živanović*, ki je bil prej kapelnik vojaške godbe v Ljubljani. — *Prišel se je I. državni jugoslovanski kongres za ceste*, ki ga je sklicalo Osrednje društvo za ceste v Beogradu. Seje glavne uprave so se udeležili odborniki in mnogo odličnih članov. V predsedstvu so bili bivši minister za promet general *Svetislav Milosavljević*, pomočnik gradbenega ministra *Josifović* in predsednik slovenskega društva *dr. Vinko Vrhunec*. — *Cene kruha* so se zaradi znižanja cen pšenice in moke znižale na ta način, da se je povečala teža kosov. 80 dkg težak hleb belega kruha stane 4 din (prej samo 77 dkg), 40 dkg težak 2 din (prej 38 dkg), 20 dkg težak 1 din (prej 19 dkg). Iz tega se vidi, da je cena belega kruha znižana od din 5'20 na 5 din, polbelega od din 4'80 na din 4'60 in črnega kruha od din 4'60 na din 4'40.

4. *XVIII. ljubljanski velesojem* je bil danes odprt v navzočnosti zastopnika Nj. Vel. kralja Petra II. generala *Dušana Dodića*, ministra za promet *dr. Mehmeda Spaha*, ki je pred 18 leti otvoril I. ljubljanski velesojem, ministra *dr. Mihe Kreka*, ki je zastopal tudi notranjega ministra *dr. Antona Korošca* in je v imenu ministra za trgovino in industrijo *dr. Vrbanića* otvoril velesojem. V zvezi s kongresom društev za ceste je na velesojemju *razstava »Cesta«*. V francoskem paviljonu je govoril francoski konzul *Remerand* ter otvoril *razstavo francoske knjige*. — V zvezi s kongresom cest je bil danes zabetoniran 1372 m dolgi odsek ceste skozi Št. Vid in s tem narejena zveza med odsekom Ljubljana—Št. Vid in Št. Vid—Jeperca, ki sta oba že tlakovana. — *Premiera Ponchiellijeve opere »Gioconda«* s slovenskim basistom *Schiffner-Naviginom*. — Stavbno podjetje ing. *Dedeka* je pričelo podirati malo poslopje na dvorišču nekdanjega hotela »Stadt Wien«, v kratkem bo pa podrto vse poslopje, da tvrdka *Bata* zgradi veliko palačo.

5. Binkoštna nedelja z *birno* v stolnici. Zjutraj je bilo 1603 birmancev, popoldne pa 573. — Na kongres cest sta prišla predsednik vlade *dr. Milan Stojadinović* ter gradbeni minister *Dobrivoje Stošović* in sta bila na kolodvoru slovesno sprejeta. Visoka gosta sta se z banom *dr. Natlačenom* ogledala ljubljanski velesojem, nato sta se pa udeležila slavnostne seje kongresa za ceste v Trgovskem domu. Po svečanem kosilu v banski palači je ministrski predsednik odpotoval na Gorenjsko. — S slavnostnim zborovanjem Društva za ceste je bil zaključen 3 dni trajajoči kongres. Na zborovanju je bil zastopnik Nj. Vel. kralja in Nj. kraljevskega Vis. kneza namestnika *Pavla* polkovnik *Ljuba Hadži-Popović*, ministrski predsednik *dr. Stojadinović*, prometni minister *dr. Spaho*, gradbeni minister *Stošović*, ban *dr. Natlačen* in ban savske banovine *dr. Ružič* ter mnogo drugih odličnih osebnosti iz vse države. — V *Jakopičevem* paviljonu je bila odprta *II. razstava Kluba neodvisnih*. Razstavljajo slikarja *Stane Kregar* in *Maksim Sedej* ter kipar *France Smerdu*. — V fil-

harmonični dvorani je priredilo pevsko društvo bolgarskih železničarjev »*Narodni zbor P. R. Slavejkova*« iz Ruse dobro uspel koncert.

6. je bilo dopoldne birmanih 295 birmancev in birmank, v banovinskem vzgajališču za dečke na Selu pa je škof birmal 27 gojencev. Vseh je bilo letos v Ljubljani birmanih 2398.

7. Zaradi toplega in lepega vremena je bil oba minula praznika zelo *velik promet*, da se je iz Ljubljane odpeljalo okoli 8500 potnikov, Ljubljano je obiskalo 2000 tujcev, da so železnice oba dni prepeljale najmanj 20.000 potnikov.

8. je knez namestnik *Pavle obiskal ljubljanski velesojem* in se posebno dolgo zadržal na razstavi »*Cesta*«, kjer so ga spremljali ban *dr. Marko Natlačen*, predsednik društva za ceste *dr. Vrhunec* ter predstavnik velesojemja *Fran Bonač* in *Avstrijec Praprotnik*. — *Iz Chicaga* in drugih krajev Amerike so se pripeljale članice tamošnje *Slovenske ženske zveze*. Na kolodvoru so bile izredno slovesno sprejete. Z istim vlakom so iz Chicaga prišli tudi člani hrvatskega pevskega zbora »*Zora*«, ki so bili tudi prav toplo pozdravljeni.

9. so Poljaki iz Rima pripeljali v Ljubljano dragoceno krsto s truplom poljskega narodnega mučenika *sv. Andreja Bobole*, ki ga peljejo v domovino. Ljubljana je priredila kraljevski sprejem svetniku in zaščitniku bratske Poljske. Na kolodvoru so bili poleg bana *dr. Natlačen* zbrani predstavniki cerkve in raznih organizacij, predvsem pa poljsko diplomatsko zastopstvo in predstavniki Društva prijateljev poljskega naroda. Govorili so generalni vikar *Ignacij Nadrah*, podžupan *dr. Ravnihar*, predsednik Društva prijateljev poljskega naroda *dr. Rudolf Molč*, v imenu tukajšnjih Poljakov univ. prof. *dr. Cholewa*, v imenu jezuitskega reda superior *Pate*, akademik *Roeger* je citiral pesem v slavo svetnika. S kolodvora se je razvil veličasten sprevod po Masarykovi, Resljevi cesti, čez Zmajski most, po Kopitarjevi ulici, Poljanski cesti in po Zrinjskega ulici v cerkev sv. Jožefa, kjer so krsto položili na oder. Ob 8. zvečer so krsto spet v slikovitem sprevodu peljali po Poljanski cesti mimo škofije in po Stritarjevi ulici čez trimostovje in po Miklošičevi cesti na kolodvor. Pred krsto je šla duhovščina, za krsto pa škof iz Pinske g. *Njemira*, poljski generalni konzul *W. Pol* iz Zagreba in tukajšnji konzul *dr. Stelè*, nadalje prijatelji poljskega naroda, občinski svet in ogromen zbor krščanskih mož z baklami v rokah. Generalni vikar *Ignacij Nadrah* je imel pomenljiv govor, za njim je pa v imenu reda Jezusove družbe, pinskega škofa in poljske delegacije govoril zastopnik generala jezuitov p. *Prešeren*, ki se je zahvalil Ljubljani in Ljubljancem. Ponoči se je sprevod s truplom sv. Andreja Bobole odpeljalo dalje do Budimpešte in nato v domovino.

10. dopoldne je bil na kolodvoru sprejem *bolgarskih trgovcev*, ki so se pripeljali na *III. vsedrjavni kongres trgovcev Jugoslavije* v Ljubljano. Ko je godba odigrala bolgarsko himno, jih je najprej pozdravil predsednik Zveze trgovskih združenj *Stane Vidmar*, nato podžupan *dr. Vladimír Ravnihar*, predsednik ZTOI *Ivan Jelačin* in za bolgarske dijake *Atanasov*. Zahvalil se je predsednik bolgarskih trgovcev *Velev*, za njim pa še *Nedeljko Savić* za osrednje predstavništvo jugoslovanske Zveze trgovskih združenj. — V veliki unionski dvorani koncert *Akademškega pevskega zbora* slovenskih narodnih pesmi v priredbi *Emila Adamića*, Josipa Kocijančiča, Franceta Marolta in Matije Tomca je odlično uspel.

11. V Ljubljano je prišel francoski poslanik v Beogradu *De Brugère Raymond* v spremstvu trgovskega atašeja *De Commines* in delegata društva prijateljev Jugoslavije, direktorja lista »*Echo de Belgrade*« *Bourgoina*. Poslanika so sprejeli ban *dr. Natlačen*, podžupan *dr. Ravnihar* in predstavniki francoske države ter organizacij in češkoslovaški ter belgijski konzul. Poslanik je obiskal zaradi razstave francoske knjige velesojem, opoldne je bil pa banket v Unionu. — Dopoldne se je pričel v veliki dvorani Tabora *III. vsedrjavni trgovski kongres*, ki se ga udeležuje nad 300 delegatov iz vseh krajev države. Zastopnike je pozdra-

vil predsednik Zveze trgovskih združenj v Ljubljani *Stane Vidmar*, za njim je pa imel daljše poročilo predsednik osrednjega predstavništva Zvez trgovskih združenj *Nedeljko Savič*. Posebno toplo je bil pozdravljen predsednik Zveze bolgarskih trgovcev *Dimitrij Velez* na čelu bolgarskih trgovcev. — V Vegovi ulici je bil pred poslopjem Glasbene matice slovesno odkrit *spomenik skladatelju Emilu Adamiču*. Pietetna svečanost je bila združena s koncertom Adamičevih skladb, ki so jih peli zbori, včlanjeni v Hubadovi župi JPS, sodelovala je tudi godba »Sloge«. Spomenik je v imenu Glasbene matice odkril njen predsednik, podžupan *dr. Vladimir Ravnihar* z lepim govorom, nato je bilo pa polaganje vencev in drugi govori. — Umrl je *dr. Stevo Divjak*, bivši primarij in ravnatelj zavoda za duševne bolnike na Studencu. Spomladi je praznoval 70letnico svojega plodovitega življenja. Rojen je bil v Šišniču na Hrvaškem, služboval je pa edino med Slovenci ter l. 1908. postal ravnatelj na Studencu.

12. Nedelja. Na Viču je bil ob 35letnici Prosvetnega društva in 30letnici obstoja župnije velik *prosvetni labor* s telovadnim nastopom in razstavo v Društvenem domu. Sinoči je bil ves Vič razsvetljen, po cerkvenih svečanostih v proslavo 30letnice obstoja župnije se je pa po Viču razvila procesija z baklami. Godba Vič-Glince in pevci Prosvetnega društva so priredili župniku p. *Teodorju Tavčarju* podoknico. Na današnjem taboru je imel govor minister *dr. Miha Krek*, ki ga je pozdravil predsednik Katoškega prosvetnega društva *Viktor Kozamernik*. Tabora se je udeležil tudi škof *dr. Rožman*. — *Kongres trgovcev* je bil danes zaključen s svečanim zborovanjem v veliki dvorani Uniona v navzočnosti okrog 1000 delegatov iz vseh krajev Jugoslavije ter gostov Bolgarov in mnogih odličnih zastopnikov z ministrom za trgovino in industrijo *Milanom Vrbaničem*, banom *dr. Nattačenom*, divizionarjem *Lukičem*, podžupanom *dr. Ravniharjem* itd. Govoril je tudi minister *dr. Vrbanič*, nato so bile pa sprejete resolucije ter apel na vlado, naj v čim krajšem roku prouči in realizira vprašanje carinske unije med kraljevinama Jugoslavijo in Bolgarijo. — *Sokolska župa Ljubljana* je imela svoj XVII. zlet z velikim sprevedom in javno telovadbo. — Z brzovlakom ob 19,50 se je s svojega popotovanja po Ameriki vrnil župan *dr. Juro Adlešič* z gospo soprogo *Vero*. Na kolodvoru ga je pričakoval ves občinski svet, škof *dr. Rožman*, zastopnik bana načelnik *Kosi*, podpredsednik *Rafaelove* družbe pater *Zakrajšek*, izseljenški komisar *Fink*, predstavniki stranke JRZ in mladinske JRZ ter velika množica, zlasti pa mnogo mladine in predstavniki ameriških Slovencev in Slovenk. — Na občnem zboru *Trgovskega bolniškega in podpornega društva* je bilo ugotovljeno, da ima že blizu 5000 članov in je v 7 letih društvo izplačalo članom in svojcem 5,355.844 dinarjev dajatev. Pri volitvah je bila soglasno izvoljena kompromisna lista ter za predsednika upravnega odbora *Gombač Erle*, uradnik TPD.

13. V Pragi v Tyrševem domu na stopnicah si je zlomil roko namestnik starešine SKJ *Engelbert Gangl*, kjer se udeležuje nadaljevanj mladinskih nastopov X. vsesokolskega zleta, kamor se je odpeljal tudi 300 jugoslovanskih dijakinj in 400 dijakov. — V imenu British Councila je obiskal angleško društvo angleški konzul iz Beograda *Stembock* ter si ogledal Ljubljano. — *Pšenica* se je od 230 din podražila na 240 din do 245 din za metrski stot. Zato je moka po 360 din.

14. se je pričel *letalski promet* iz Ljubljane na Sušak in v Celovec. — Ministrski predsednik *dr. Stojadinović* s soprogo in šefom kabineta *Draganom Protičem* je obiskal Ljubljano ter konferiral z banom. Zvečer je njemu v čast priredil ban večerjo, kamor je bil povabljen tudi župan. — *Župan dr. Juro Adlešič* je po povratku iz Amerike objavil naslednje *sporočilo ljubljanskim meščanom*: »Srečen sem se vrnil iz Združenih držav ameriških, ker so naši rojaki ter predstavniki mest, ustanov in organizacij sprejeli Vaše pozdrave in darila Ljubljane z velikim zadovoljstvom in hvaležnostjo. Z veseljem izpolnujem častno naročilo, da vam sporočim najtoplejšo zahvalo župana

mesta Clevelanda g. Haralda, H. Burtona in mestnega sveta ter izraze njihovega občudovanja svečano v City Hallu sprejetih daril mesta Ljubljane in zagotovilo iskrenih simpatij ter prisrčne pozdrave Clevelanda — ameriške Ljubljane prebivalstvu naše stare Ljubljane. Hkrati vam sporočam enake pozdrave in zagotovila županov in mestnih svetov Chicago, Millwaukee, Joliet, Pittsburgha, New Yorka in manjših mest, ki so mi povsod kot predstavniku glavnega mesta Slovenije izkazovali najvišje časti. Vsi uradni predstavniki vlade Unije, države Ohio in mest, ustanov in organizacij so mi zagotavljali, da so ponosni na Slovence in Jugoslovane, ki so zavedni in dobri, delavni, marljivi in pošteni državljani Združenih držav ameriških ter uspešni organizatorji javnega življenja, ki še vedno zelo ljubijo staro domovino. S posebnim zadovoljstvom sporočam tudi vsem slovenskim mestom pozdrave in zahvalo univerze v Pittsburghu za veličastno sprejeti sliki Jurija Vege in Franceta Prešerna za Jugoslovansko dvorano grandiozne Katedrale znanosti. Najprisrčnejše pozdrave in zahvalo mestu Ljubljani ter deželi in vsem sorodnikom in prijateljem ter najtoplejšo želje za srečo stare domovine in vse Jugoslavije pa prinašam iz plametečih src naših rojakov onkraj morja. Slavnosti ob otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu so bile mogočna manifestacija za trajne vezi med staro in novo domovino! Vrnil sem se s trdno vero, da je moj obisk zelo poživil in utrdil vezi med nami in našimi izseljenci ter da sem pri uradnih predstavnikih in pri vsej ameriški javnosti zbudil mnogo zanimanja za naše kraje ter je zlasti naša Ljubljana mnogo pridobila na ugledu, zakaj vsi so mi že s svojo gostoljubnostjo in s počaščenji zagotavljali, da ob prvi primerni priliki vrnejo obisk Ljubljani. Razkazali so mi najraznovrstnejše mestne institucije, zlasti pa socialne zavode, kjer sem našel toliko lepega za posnemanje v manjšem obsegu, da bo od teh močnih pobud imelo korist tudi ljubljansko prebivalstvo. Naj bi ta obisk navezal nove, še trdnejše vezi med nami v stari domovini in našimi rojaki, brati in sestrami v njihovi novi domovini, za blagor vsega naroda to in onkraj Atlantika ter za srečo našega mesta, vse Slovenije in Jugoslavije!«

15. praznik *sv. Rešnjega telesa* s procesijami v stolnici in Trnovem, ki se je obeh udeležil tudi župan z mestnim svetom. Procesije so bile tudi po drugih cerkvah. — Pri odhodu predsednika vlade *dr. Stojadinovića* iz Ljubljane so bile *ovacije* pred hotelom Union.

16. je bila v proslavo 50 letnice Tehniške srednje šole zelo slovesno odprta velika *razstava* del njenih učenk in učencev. Goste je pozdravil ravnatelj *ing. L. Novak*, za njim je pa v imenu trgovskega ministra *dr. Vrbaniča* govoril ban *dr. Nattačen* ter izrekel veliko veselje nad lepimi uspehi zavoda in naglasil, da se moramo tehniški srednji šoli v veliki meri zahvaliti, da je naše obrtništvo na tako visoki stopnji, nakar je proglasil, da je razstava odprta. — Zvečer se je pričel *Olimpijski dan* s plavalno tekmo v kopališču SK Ilirije. — Ob 20. je v Leonišču po dolgem bolehanju umrla gospa *Anči Kramerjeva*, soproga ministra v p. in senatorja *dr. Alberta Kramerja*. Pokojna je bila doma iz Prage.

17. se je pričela *glavna skupščina Zveze mest kraljevine Jugoslavije* s sejo predsedstva in poslovnega odbora, nato je bila seja upravnega in nadzornega odbora in zvečer v čast predstavnikom jugoslovanskih mest predstava opere »Gioconde« v opernem gledališču. Popoldne je bila na nebotičniku čajanka, ki jo je gospa županja priredila damam udeležencev skupščine.

Opozorilo uredništva: Radi pomanjkanja prostora smo bili prisiljeni odložiti za prihodnjo številko konec članka *dr. A. Brileja* o tujsko-prometnih vprašanjih Ljubljane, *V. Ukmarja* o ljubljanski operi in *R. Moleta* o Aškerčevi prošnji za ministrsko podporo. — Priloga s sliko skladatelja *M. Kogojca* spada k članku *M. Ukmarja* o povojnem razvoju slovenske opere, ki je moral biti radi pomanjkanja prostora odložen za prihodnjič.

»Kroniko« izdaja mestna občina ljubljanska, predstavnik *dr. France Stelè*, zalaga in tiska *Učiteljska tiskarna*, predstavnik *Francè Štrukelj*, za uredništvo odgovoren *Jože Gregorič*. — Ponatis člankov in slik dovoljen samo s pristankom uredništva. Rokopisi se ne vračajo. Izhaja 4 krat na leto in stane za vse leto din 80—, za pol leta din 40—, za četrt leta din 25—. Za inozemstvo din 100—. — Posamezni številka din 30—. — Naroča se: *Učiteljska tiskarna*, Ljubljana.